

AROLYGIAETH GWASANAETH ERLYN Y GORON EM

AROLYGIAD O OGLEDD CYMRU (ADRODDID 18/04)

CRYNODEB GWEITHREDOL

Cyflwyniad

1. Adroddiad Arolygiaeth Gwasanaeth Erlyn y Goron Ei Mawrhydi yw hwn yngl_ n â'r CPS yng Ngogledd Cymru. Gwasanaeth cenedlaethol yw'r CPS, ond mae'n gweithredu ar sail ddatganolog a chaiff pob un o'i 42 o Ardaloedd eu harwain gan Brif Erlynydd y Goron (CCP) sy'n meddu ar lefel sylweddol o hunanreolaeth. Arolygiad canolradd oedd hwn. Roedd yr arolygiad yn un llawn, ac ystyriodd arolygwyr ansawdd ac amseroldeb gwaith achos yr Ardal a phob agwedd ar reoli.

Yr Ardal

2. Mae CPS Gogledd Cymru yn gwasanaethu'r ardal a gwmpesir gan Heddlu Gogledd Cymru. Mae ganddo ddwy swyddfa, yn Wrecsam ac ym Mae Colwyn (Eryri). Lleolir Pencadlys yr Ardal (Ysgrifenyddiaeth) yn swyddfa Wrecsam.
3. Cyflwynwyd adroddiad ar yr Ardal yn flaenorol ym mis Mawrth 2002. Ar adeg yr arolygiad presennol, cyflogodd yr Ardal yr hyn sy'n gyfartal â 67.1 o staff amser llawn. Yn ystod y flwyddyn hyd at fis Mawrth 2004 ymdriniodd â 15,590 o achosion yn y llysoedd ynadon a 930 o achosion yn Llys y Goron. Rhoddodd gyngor cyn-yhuddo i'r heddlu mewn 5646 o achosion eraill.

Prif ganfyddiadau'r Arolygiaeth

4. Yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, cafwyd sawl newid ymhlith yr uwch reolwyr yn yr Ardal. Ym mis Mai 2004, gwnaed apwyntiadau parhaus i swydd CCP a swydd y Rheolwr Busnes Ardal (ABM). Mae bellach mewn sefyllfa i achub ar y cyfle i adolygu perfformiad a gweithrediadau'r Ardal a datblygu'r Ardal ar sylfaen gadarn.
5. Mae'r Ardal, gyda'i phartneriaid cyfiawnder troseddol wedi perfformio'n dda mewn agweddau pwysig ar ei gwaith. Mae'r canlyniadau ar gyfer targedau'r Cytundeb Gwasanaeth Cyhoeddus yn dda ac mae hyder y cyhoedd yn uchel. Mae wedi treialu tair menter fawr (cyngor cyn-cyhuddo, Rheoli Treialon yn Effeithiol a Dim Tystion Dim Cyfiawnder) ac mae wedi cyd-leoli gyda'r heddlu ar draws yr Ardal.
6. Mae gan yr Ardal staff sefydlog a phrofiadol ar bob lefel. Mae ansawdd ei phroses o wneud penderfyniadau, ei heiriolaeth a'i dull o baratoi achosion, yn arbennig achosion yn Llys y Goron, yn dda. Mae angen i'w phroses o ymdrin â deunydd nas defnyddiwyd fod yn well.
7. Yn fewnol, mae ganddi rywfaint o waith i'w wneud ar strwythur yr Ardal, ar hyfforddiant, ar ei chynlluniau cyfathrebu, cydraddoldeb ac amrywiaeth ac ar ei dull o reoli perfformiad.

Canfyddiadau penodol

Canfyddiadau perfformiad allweddol

8. Mae'r Ardal yn cyflawni canlyniadau perfformiad allweddol da ac, ar y cyfan, yn perfformio'n well na'r cyfartaledd cenedlaethol.
9. Mae ei dull o ymdrin ag achosion, ynghyd â'r gwaith ar y cyd ag asiantaethau eraill wedi galluogi'r Ardal i ymdrin ag achosion sy'n ymwneud â throseddwy'r ifanc parhaus o fewn y targed cenedlaethol o 71 diwrnod. Gyda'i phartneriaid yn y system cyfiawnder troseddol, mae'n rhagori ar ei tharged ar gyfer "Culhau'r Bwlch Cyfiawnder" ac mae ei pherfformiad o ran treialon aneffeithiol yn dda.

Gwaith achos

10. Mae'r Ardal yn un o'r unig ddwy ardal yn y Sir sydd wedi treialu'r tair menter fawr a ddisgrifiwyd uchod. Mae ganddi staff sefydlog a phrofiadol sydd wedi cynnal lefel uchel o berfformiad er gwaethaf y pwysau a ddaeth yn sgîl newid arferion sy'n gysylltiedig â'r gwaith hwn.
11. Mae'r broses o wneud penderfyniadau yn dda ac mae cyfradd yr achosion sy'n dirwyn i ben yn y llysoedd ynadon a chyfradd yr achosion nad ydynt yn mynd ymlaen i Lys y Goron, yn isel. Roeddem yn pryderu rhywfaint nad oedd bob achos yn cael ei adolygu cyn y gwrandawriad cyntaf ond yn gyffredinol, mae achosion yn barod i fynd yn eu blaen. Mae'r broses adolygu barhaus yn dda ac mae'r achosion ar gyfer treial diannod wedi'u paratoi'n dda.
12. Mae'r gwaith ar achosion yn Llys y Goron yn arbennig o dda ac yn gyson uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol yn eu holl fesurau. Mae arbenigwyr ardal yn ymdrin ag achosion sensitif (digwyddiadau hiliol, troseddau homoffobig, trais yn y cartref, cam-drin plant, trais rhywiol a throseddau traffig ffordd angheuol) a chreodd eu dull o ymdrin â'r achosion a'u monitro argraff fawr arnom.
13. Mae angen gwella nifer o agweddau ar ddadlennu deunydd nas defnyddiwyd yn arbennig dyletswyddau ail ddadlennu.

Eiriolaeth ac ansawdd y broses o gyflenwi gwasanaethau

14. Mae safon gyffredinol eiriolaeth yn dda ac mae cyfran sylweddol o erlynwyr y CPS yn dda neu'n dda iawn. Mae ansawdd yr asiantwyr yn y llysoedd ynadon yn gymysg, ond yn Llys y Goron, caiff cwnsleriaid sydd â phrofiad priodol eu cyfarwyddo, yn arbennig yn yr achosion mwy difrifol a sensitif. Bwriedir cyflwyno cynllun strwythuredig ar gyfer monitro eiriolaeth.
15. Prin yw presenoldeb eiriolwyr y llysoedd uwch yn Llys y Goron ar hyn o bryd, o ganlyniad i'w hymrwymiaid yn y llysoedd ynadon. Mae angen i'r Ardal fynd i'r afael â hyn.

16. Gallai rhai agweddau ar gyflenwi gwasanaethau yn y llys fod yn well: nid oes gan rai erlynwyr amser i baratoi'n ddigonol ar gyfer y llys ac, ar adegau, nid yw'r holl ffeiliau a restrir ar gael i'r erlynydd.

Dioddefwyr a thystion

17. Mae'r gwasanaeth a ddarperir i dystion yn foddhaol. Mae'r Ardal yn treialu'r prosiect gofal i ddiodefwyr a thystion, Dim Tystion Dim Cyfiawnder. Ym mhob swyddfa CPS mae'r heddlu a'r staff Ardal yn gweithio fel tîm i ddarparu un pwynt cyswllt ac i asesu anghenion diodefwyr. Mae'r Uned Cyswllt Tystion yn gweithio'n agos gyda'r Ganolfan Gwybodaeth i Ddiodefwyr, sy'n ymdrin â Chyfathrebu Uniongyrchol â Ddiodefwyr. Fodd bynnag, hyd yn hyn, nid yw'r Ardal wedi cyflawni isafswm gofynion y prosiect.
18. Ceir rhywfaint o gwmpas ar gyfer nodi anghenion tystion yn fwy amserol er mwyn ceisio mesurau arbennig a hefyd er mwyn cyflwyno tystion yn raddol yn y llys.
19. Mae ansawdd cyffredinol y llythyrau i ddiodefwyr o dan y cynllun Cyfathrebu Uniongyrchol â Ddiodefwyr yn dda er bod rhai yn cynnwys paragraffau diangen neu amhriodol. Caiff diodefwyr troseddau nad ydynt yn mynd rhagddynt ar y cam cynhuddo eu cynnwys yng nghynllun yr Ardal.

Rheoli perfformiad

20. Mae angen i'r Ardal gasglu a dadansoddi gwybodaeth perfformiad sydd â chanolbwynt priodol er mwyn nodi a hybu gwelliannau. Mae rheolwyr newydd yr Ardal wedi cydnabod hyn ac maent wrthi'n atgyfnerthu'r gyfundrefn rheoli perfformiad.

Rheoli pobl a chanlyniadau

21. Mae strwythur yr Ardal a'r broses o leoli ei staff wedi arwain at or-bwysleisio'r gwaith yn y llysoedd ynadon o bosibl. Dylai hyfforddiant staff fod yn seiliedig ar ddadansoddiad o anghenion staff yn ogystal â gofynion deddfwriaeth neu bolisi newydd. Bu cyfathrebu effeithiol yn wendid yn y gorffennol. Eir i'r afael â hyn gyda strategaeth a chynllun newydd, y mae rhywfaint o'r strategaeth a'r cynllun wedi'u gweithredu eisoes.

Rheoli adnoddau ariannol

22. Mae'r diffyg cysondeb yn swydd yr ABM yn y gorffennol wedi golygu bod yr Ardal ychydig yn agored i faterion ariannol a defnyddir amrywiaeth o systemau i fonitro a rheoli'r gyllideb. Dylai'r broses ddiweddar o benodi uwch reolwyr sefydlogi'r sefyllfa. Gallai fod ymwybyddiaeth fwy eang o gyllid ymhlith rheolwyr eraill.
23. Mae'r gyllideb yn seiliedig ar ddangosyddion perfformiad yr Ardal ond ni cheir llawer o hyder yn eu cywirdeb. Mae'n rhaid cywiro hyn.

Partneriaethau ac adnoddau

24. Mae'r swm enfawr o waith peilot wedi galluogi'r Ardal i ddatblygu cydberthnasau effeithiol gyda'i phartneriaid cyfiawnder troseddol. Mae'r ddwy swyddfa wedi'u cyd-leoli â'r heddlu. Bydd yn bwysig sicrhau dull strwythuredig ar y cyd o gynllunio a monitro'r holl waith hwn er mwyn sicrhau'r buddiannau gweithredol a'r canlyniadau llwyddiannus mwyaf posibl.
25. Mae'r Ardal wedi cyflwyno System Rheoli Achosion Compass ond mae angen iddi annog mwy o gyfreithwyr i'w defnyddio.

Polisi a strategaeth

26. Mae'r Ardal wedi dangos parodrwydd a chymhelliant rhagorol i ddatblygu ei hun ar gyfer y dyfodol drwy dreialu llawer o fentrau. Mae'n rhaid iddi fod yn ofalus i sicrhau bod y sgiliau ar gyfer newid a rheoli prosiectau ar waith i sicrhau llwyddiant.
27. Mae'r broses ddiweddar o benodi uwch reolwyr wedi rhoi'r cyfle am adolygiad cynhwysfawr o strategaeth a chynlluniau'r Ardal, ac achubwyd ar y cyfle hwn. Ar yr un pryd, mae'r Tîm Adolygu Prosesau Busnes wedi gwneud dechrau addawol i ddatblygu prosesau cyson.

Hyder y cyhoedd

28. Yn gyffredinol, mae'r Ardal yn ymdrin â chwynion yn dda ac mewn amser da.
29. Ymdrinnir ag achosion sydd â dimensiwn lleiafrifoedd ethnig yn dda ond nid yw'r Ardal wedi dangos ymagwedd gydlynol ei hun tuag at y gymuned. Mae angen iddi fod yn fwy rhagweithiol wrth gysylltu â'r cyfryngau. Er hynny, dengys Arolwg Troseddau Prydain fod hyder y cyhoedd yn effeithiolrwydd y broses o ddod â throseddwyr gerbron y llys yng Ngogledd Cymru yn uwch o lawer na'r cyfartaledd. Mae'r Ardal yn chwarae rhan allweddol yn y llwyddiant hwnnw.

Arweinyddiaeth a llywodraethu

30. Mae gweledigaeth a gwerthoedd y rheolwyr newydd wrthi'n cael eu creu. Mae'n bwysig bod staff yn cael ymdeimlad clir o gyfeiriad yn gyflym.
31. Er bod gan yr Ardal Unedau Treialon (TU) safonol ac Uned Cyfiawnder Troseddol (CJU), mae'r broses o ddsbarthu gwaith yn anarferol oherwydd mai'r TU sy'n ymdrin â'r rhan fwyaf o dreialon diannod ac mae cyfreithwyr TU yn cwmpasu llawer o sesiynau llysoedd ynadon. Ceir pryderon eang bod y strwythur hwn yn achosi anghysondeb rhwng gwaith Llys y Goron a gwaith y llysoedd ynadon. Mae angen proses graffu er mwyn cadarnhau ai'r trefniant hwn yw'r un mwyaf effeithlon ac effeithiol.

Dod â throreddwyr gerbron y llys

32. Mae'r Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Lleol wedi rhagori ar ei darged ar gyfer dod â throreddwyr gerbron y llys. Mae'r Ardal yn cyfrannu at y llwyddiant hwn drwy'r rhan mae'n ei chwarae yn y broses o weithredu'r cynllun cyngor cyn-cyhuddo yn llawn ac o ganlyniad i gyfradd isel o ran achosion sy'n dirwyn i ben yn y llysoedd ynadon ac yn Llys y Goron.

Lleihau treialon aneffeithiol

33. Mae cyfraddau treialon aneffeithiol yn galonogol o isel. Yn Llys y Goron yn ystod y cyfnod o Ebrill – Gorffennaf 2004, 12.7% oedd cyfradd y treialon aneffeithiol o gymharu â 17.2%. Dengys y ffigurau diweddaraf ar gyfer y llysoedd ynadon mai 18.1% oedd cyfradd y treialon aneffeithiol o gymharu â 29.3%, sef y cyfartaledd cenedlaethol.
34. Mae'n bosibl y gallai'r broses o weithredu'r cynlluniau peilot helpu'r ffigurau da hyn, gan ei bod yn sicrhau bod y cyhuddiadau yn gywir, bod y dull o reoli achosion yn cael ei wella, a bod tystion yn derbyn y gofal iawn. Bydd gwerthuso'r prosiectau o gymorth i nodi'r ffordd ymlaen ar gyfer yr holl asiantaethau.

Gwerth am arian

35. Cymharol brin yw'r asiantau y mae'r Ardal yn eu cyfarwyddo yn y llysoedd ynadon, ac mae'n gwneud defnydd llawn o'i herlynwyr mewnol.
36. Mae ganddi gryn dipyn o waith i'w wneud eto i brofi buddiannau llawn y prosiectau mawr y mae wedi'u treialu dros y 18 mis diwethaf.

Materion cydraddoldeb ac amrywiaeth

37. Mae gan yr Ardal gynllun cydraddoldeb ac amrywiaeth ond gallai ganolbwyntio mwy ar flaenoriaethau lleol a dylai'r cynllun gael ei alinio â'r Cynllun Busnes Ardal. Yn gyffredinol, mae angen ymagwedd fwy deinamig a phenodol. Ceir cwmbras i wella'r broses o gysylltu â'r gymuned gan roi mwy o bwyslais ar sefydlu hunaniaeth y CPS o fewn y gymuned.

Argymhellion

38. Gwnaeth arolygwyr y pum argymhelliad canlynol:
1. Mae'n rhaid i'r CCP sicrhau bod argymhellion yr adolygiad o'r trefniadau cyhuddo cysgodol yn cael eu gweithredu ac yn arbennig dylai:
 - * sicrhau bod y nifer mwyaf posibl o bobl yn Rhanbarth y Gorllewin yn ymgymryd â'r cyngor cyn-cyhuddo;
 - * sicrhau bod y cyngor o dan y cynllun yn gyson a
 - * sicrhau bod ceisiadau priodol am ffeiliau (paragraff 4.4).

2. Dylai Penaethiaid Uned sicrhau bod cyfreithwyr yn cydymffurfio'n llawn â dyletswyddau dadlennu deunydd nas defnyddiwyd ac yn gweithredu'r gweithdrefnau yn y Cyfarwyddiadau Gweithredol ar y Cyd diwygiedig (paragraff 4.23).
3. Mae'n rhaid i'r CCP a'r ABM sicrhau cywirdeb Dangosyddion Perfformiad (paragraff 4.46).
4. Mae'n rhaid i'r ABM sicrhau bod y cynllun gweithredu cyfathrebu yn cael ei ddatblygu ymhellach ac yn cael ei weithredu'n llawn (paragraff 8.20).
5. Mae'r Bwrdd Strategol Ardal yn craffu ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y gwaith a rennir rhwng y TU a'r CJU gan gynnwys y cydbwysedd o staff yn yr unedau (paragraff 13.12).

Arfer Da

39. Rydym wedi nodi dwy agwedd ar arfer da, y gellid eu mabwysiadu'n genedlaethol:
 1. Ymestyn y cynllun Cyfathrebu Uniongyrchol â Dioddefwyr i gynnwys darparu llythyron i ddiodesfwyr lle na fydd achosion sy'n amodol ar gyngor cyn-cyhuddo yn mynd rhagddynt (paragraff 6.9).
 2. Mae gan yr Ardal system effeithiol o fonitro pwyntiau gweithredu o gyfarfodydd blaenorol i sicrhau bod y tasgau yn cael eu cyflawni (paragraff 13.14).

Gellir cael testun llawn yr adroddiad gan Gr_p Gwasanaethau Corfforaethol Arolygiaeth yr HMCPS (ffôn 020 7210 1197).

Arolygiaeth HMCPS
Hydref 2004